

NAUČME SE HOSPODAŘIT

FINANČNÍ GRAMOTNOST

pro 1. stupeň ZŠ

S DOLOŽKOU MŠMT

- rodinný rozpočet
- počítání reálných příkladů
- jak se nenechat napálit

naučme se HOSPODAŘIT

FINANČNÍ GRAMOTNOST PRO 1. STUPEŇ ZŠ

„Schválilo MŠMT čj. MSMT-11733/2014 dne 3. října 2014 k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro vzdělávací obory Matematika a její aplikace, 1. – 5. ročník a Člověk a jeho svět s dobou platnosti šest let.“

CO NÁS VEDOLO K VYDÁNÍ?

Stav finanční negramotnosti, neschopnost vyjít s penězi a přeceňování finančních možností, jsou naprosto alarmující realitou. Doufáme, že právě touto publikací napomůžeme ke zlepšení situace. Zaměřujeme se na žáky prvního stupně ZŠ.

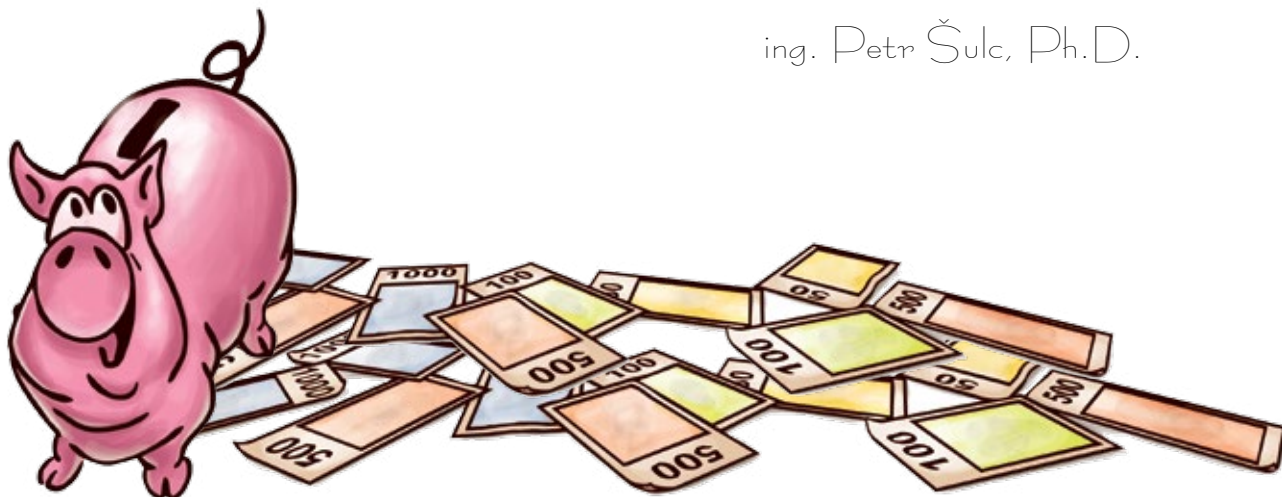
Nezabýváme se „velkými financemi“. Mnohem důležitější pro děti - budoucí dospělé - je naučit se vycházet s penězi v rámci svého rodinného rozpočtu. Učíme je vnímat rodinný rozpočet jako limitní rámec, ve kterém se musí pohybovat, aby se vyhnuly dluhovým pastím a nástrahám, které by pro ně mohly mít fatální důsledky.

Učíme je odlišovat náklady zbytné od nezbytných, vytvářet vlastní priority pro hospodaření s rodinnými financemi i sestavovat vyrovnaný rodinný rozpočet na základě příjmů i výdajů.

Názorně prezentujeme, jak příjmy rodiny (ve většině případů) přímo ovlivňují kvalifikace rodičů, jejich časové i pracovní nasazení.

Přejeme hodně úspěchů!

ing. Petr Šulc, Ph.D.

KOMU JE KNIHA URČENA A JAK S NÍ PRACOVAT?

UČITELŮM:

Publikace poslouží učiteli při hodinách v rámci programu **Člověk a jeho svět**. Provede žáka problematikou financí a nastíní modely nakládání s penězi, se kterými se dítě během života bude setkávat.

Při hodinách matematiky učitel se žáky modeluje rodinné rozpočty vzorových rodin. Žáci si procvičí nejen matematické dovednosti, ale zároveň jim příklady z reálného života osvětlí ekonomickou realitu rodiny.

Ekonomie je oborem možných řešení. V tomto duchu se žáci budou zamýšlet nad podstatou výdajů rodiny s ohledem na její příjmy. Naučí se chápat, že možných dobrých řešení je více, na druhé straně jsou i ta špatná. Vždy však záleží na nastavení priorit každé rodiny. Následně si nanečisto vyzkoušejí, jak by jejich rozhodnutí ovlivnila život rodiny.

RODIČŮM:

S dětmi si nejen procvičí matematiku na příkladech z reálného života, ale na základě konkrétních, praktických situací jim mohou i předat svou osobní zkušenost. Příklady jsou sestaveny tak, že při jejich řešení nejsou třeba žádné speciální znalosti. Ty potřebné má většina rodičů, protože je každodenně řeší. Pravda, někdo lépe, někdo hůře.

ŽÁKŮM:

Počítání rutinních příkladů v matematice může být nuda. Pokud naopak mají vazbu na reálný život, mohou jim pomoci procvičit matematiku zábavnější formou. Získají však i orientaci v pojmech, jako jsou příjmy a výdaje, se kterými budou přicházet denně do styku. Na příkladu různých rodin a jejich rozpočtů si tak lépe uvědomí zbytnost a nezbytnost nákladů i každodenní finanční realitu jejich vlastní rodiny.

Chtěli bychom jen upozornit, že údaje o příjmech a nákladech, se kterými budeme pracovat, jsou pouhým rámcovým vodítkem.

Odchylky v příjmech jednotlivých profesí se mohou lišit od reality stejně, jako úroveň cen výrobků. To pro samotnou podstatu výpočtů není až tak důležité.

Příklady lze alternativně obměňovat podle situace konkrétní rodiny.

KDE SE VZALY PENÍZE?

Pro některé lovce mamutů bylo ulovit mamuta hračkou. Ale co s masem, když ledničky ještě nebyly a bylo ho tolik, že by ho tlupa jedla ještě dnes?

Maso však mohli za něco vyměnit.

Jiní sbírali v lese různé plody, bobule a kořínky a už jim nezbyl čas na lovení mamutů. I oni však měli chuť na maso opečené na ohni...

Své přebytky mohli za maso vyměnit.

Řemeslníci vyráběli skvělé kamenné nožičky i oštěpy. Ženy hbitě vydělávaly kůže a dokázaly z nich také leccos ušít. Co dělat, když dostaly chuť na mamutí šunku i oni?

Mohli své výrobky na trhu směnit. Třeba za maso nebo za nástroje.

Tak vznikal první výměnný obchod.

VÝMĚNNÝ OBCHOD:

Lidé jej znali už od pravěku, kdy vyměňovali oheň za zbraně, kůži, jídlo apod.

Měnili zboží za zboží.

*Další doplňkové informace viz. str. 70

VÝMĚNNÝ OBCHOD MOHL VYPADAT I TAKTO:

Lovec mamutů chtěl vyměnit jeden mamutí kel za kůže z medvěda.

za 1 mamutí kel = 2 kůže z medvěda

Tedy jen za předpokladu, že se domluvili.

Zemědělec vyprodukoval obilné zrní, ale potřeboval kůži. Nabídl proto lovcovi za kůži obilí. Když se dohodli, došlo ke směně, ale museli se lovec i zemědělec dohodnout.

1 mamutí kel = 10 pytlíků zrní

**za kůži z medvěda byla obvyklá
cena 5 pytlíků zrní.**

Co ale dělat, když se nedohodli?

BYLO NUTNÉ VYMYSLET PROSTŘEDEK SMĚNY.

Zemědělec mohl vyměnit svou produkci za univerzální platidlo, o které měl každý zájem. Například za plátno (z něj vzniklo slovo platit), valounky zlata, stříbro, mušle, dobytek atd. Za něj si pak koupil cokoli, maso i kůže.

Obchodníci s oblibou používali ke směně kovy. Nedaly se zničit, všichni znali jejich cenu, mohly se dělit na menší části.

Z kovů se začaly vyrábět různé tvary o stejné hmotnosti. Pruty, hřívny, plíšky a konečně mince.

Tak vznikly první **peníze**.

Na trhu se ustálily ceny třeba v těchto poměrech:

100 KG masa = 200 KG obilí = 2 medvědí kůže

1 LUK a 20 ŠÍPŮ s KOVOVÝM HROTEM = 1 meč

60 ŠÍPŮ s KOVOVÝM HROTEM

50 KG masa = 100 KG obilí = 200 PLACEK

1 KALHOTY z LNĚNÉ LÁTKY

1. Na trh přišel lovec. Měl dvě kůže z medvěda, ale maso dávno snědl a tak mu kručelo v břiše. Chtěl by je vyměnit za maso, obilí a nějaké šípy.

a) Vytvoř modely možných řešení. Nezapomeň, že na trhu se může smlouvat.

b) Kdyby se rozhodl kůži vyměnit za kalhoty a obilí, jak by obchod mohl vypadat?

2. Zemědělec měl 200 kg obilí, ale žádné maso, jeho žena zase ušila kalhoty a líbil by se jí kožich do stanu, navíc uměla dobře vydělávat kůže a péct placky (přinesla jich s sebou 100).

Řemeslník zase měl 30 šípů s kovovým hrotem, ale neměl luk, zato 1 meč. Jemu by se hodila kůže také, ale měl také hlad. Dal by si určitě i placky.

JAK BY SE MOHLA USKUTEČNIT SMĚNA NA TRHU?

a) Jaké možnosti má zemědělec, kdyby si chtěl opatřit maso?

b) Jaké možnosti má jeho žena, kdyby si chtěla opatřit kůži?

c) Jaké možnosti na trhu má řemeslník?

PRVNÍ MINCE

Vznikly před 2 600 lety v Malé Asii. Tuto novinku rychle přijaly i jiné rozvinuté národy - např. Řekové, kteří začali vyrábět stříbrné a bronzové mince - stříbrnou drachmu.

Dnes už zlaté mince nepoužíváme, nahradily je kovové z různých slitin a papírové bankovky.

